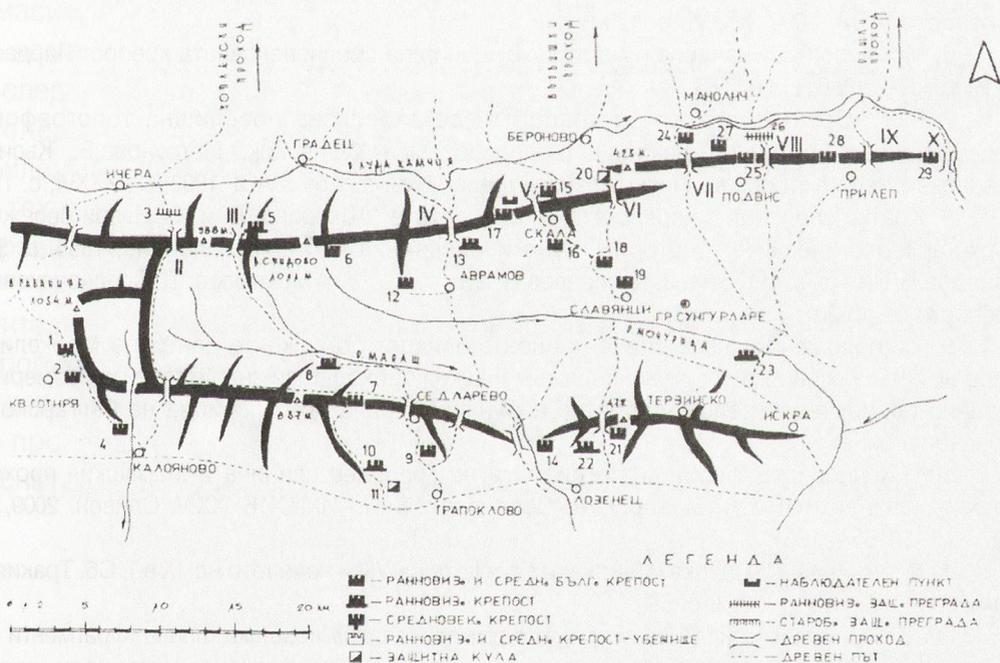

дълги периоди от време, до края на Второто българско царство се превръщат в буферна зона и арена на съперничество между България и Византия.¹¹ Проучените крепости са били важно отбранително звено в стратегията на единната Старопланинска защитна система през вековете. Иманентно свързани чрез пътища, оперативнo – съобщителни линии и комуникационни връзки с другите фортификационни градежи в централната част на Удвой планина, те се открояват в нея като са решавали в своя комплекс сложни тактически и стратегически задачи (Обр. 9). Косвено двете крепости са защитавали и Подбалканският път, който е минавал покрай южното подножие на хребета.

Със своите значителни размери крепостите са служели несъмнено и за убежища (т.н. „рефугиуми“) за цивилното население от околните райони при вражеска опасност. Непосредствено северно от Терзийското кале в м. Камините и южно, югоизточно и югозападно от Крачана се ситuirат обширни техни подградия¹². Несъмнено твърдините са служели и за опора на вътрешния ред.

Обр. 9 Крепостите Терзийското кале (№21), Крачанското кале (№23) и Малкото кале (№22) неделимо съставно звено от единната дълбоко ешалонирана укрепителна система в централната зона на Удвой планина през късната античност и българското Средновековие – IV–XIV в. (по автора).